

Egy kis falun mentünk keresztül. A kékre meszelt házak bizalmas kedvességgel néztek bennünket, az udvarokon szarkák csevegtek – mintha örökké vendéget vártak volna – és a pitvaroknál lenvászon törülközők fehérlettek.

Fáradt voltam már, és lábaim gépiesen lépegettek a vendégház felé, amikor hollókárogás ütötte meg a fületem.

– A faluba is bejön a holló? – kérdeztem a vadórt.

– Ide bejön.

– Ide?

– Itt költ a jegyző úréknál. Ott van egy nagy fa..., de nem szabad bántani.

Elmentünk a községházára. Kíváncsi voltam a hollófészekre. Ez a bizalmatlan ősi madár nem szokott emberközelségben fészkelni.

A hollófészek ott volt. És ott voltak a hollók is. Jöttek-mentek, élelmet hoztak a fiataloknak, és bizalmasan néztek bennünket.

– Nem félnek? – kérdeztem a kisbírótól.

– Nem, domnu! Leszállnak néha az udvarra is. A jegyző úr nem engedi a madarat bántani, és én is úgy őrzöm őket, mint a gyerekeimet. Csak egyszer esett baj az egyikkel. Nem jött vissza. Akkor mi neveltük fel a fiatalokat, mert az anyjuk egyedül nem bírta volna. Valami gazember meglötte!

– Hát csak őrizze, öregem! – és borravalót adtam az öregnek.

Nézegette a pénzt, hogy miért kapta.

– Csak tegye el! Megérdemli, ha segített felnevelni a fiókákat.

*

Hazafelé menve eltűnt előlem az út, és gondolataim más utat rajzoltak elém. Májusi, puha erdei utat. Az öreg Juonnal cserkészünk akkor őzbakra.

Párás, ködös hajnal volt a hegyekben, és a völgyben csattogó vonatot nem láttuk, csak hallottuk.

Az erdő ébredő illattal volt tele, a bokrok gyenge ágai roskadtak a harmat alatt, amikor Juon megkapta a karom:

– Domnu!

A bak már ugrásba lendült, amikor a puska megálította.

Aztán odaültünk melléje, és boldogan méricskeltük gyöngyös fekete agancsát.

A nap még nem kelt fel, és sűrű köd húzódott fel a völgyből.

– Sas! – bökött Juon a ködbe, és kezembe nyomta a puskát.

A ködös szürkességben egy nagy madár repült.

Amikor odalöttem, már láttam, hogy ketten vannak, de a lövést visszaszíni már nem lehetett, és a szürkéségből kiesett egy nagy holló.

Bután néztünk egymásra.

– Sas?

– Én annak néztem, domnu.

– Na, menjünk haza!

Soha nem akartam hollót lőni, és most mégis megesezt ez a nagy hiba. Hogy ki az oka, nem kutattam, de örömömnnek egyszerre vége lett.

Ott feküdt előttem az ősi, szép madár. Zománcos fekete tollát ravatalként állták körül friss tavaszi virágok, és én arra gondoltam, hogy ennek a hollónak ükapja gubbasztott valamikor a zászlók törött nyelén, amikor a Nagyságos Fejedelem nyomát – nemsokára – hóval lepte be a tél.

Szomorú lettem, és hiába akartam gondolataimat más útra terelni, mert a másik holló úgy szállt feletünk, mint a rossz lelkiismeret, és holt párját hívta, hívta, szölongatta...

*

Ez jutott eszembe hazafelé menet.

„Valami gazember meglötte!” – mondotta az öreg, és nem akartam neki megmondani – ilyesmit még a nagy emberek is ritkán vallanak be –, hogy ez a gazember – én voltam!

(1944)

*

Megjelent az Esti Újságban, 1944. március 1-jén. Tartalmazza az Erdély (2006) c. kötet.